

Brabantse Delta

De meerwaarde van maatschappelijk betrokken opereren

“Op zoek naar het geheel, dat meer is dan de som der delen”, zo verwoordt Hein van Stokkom, secretaris-directeur van waterschap Brabantse Delta, de inzet van zijn organisatie. Dijkgraaf Joseph Vos vindt een open, actieve houding daarbij onontbeerlijk. Dat dit geen loze managerspraak is maar levende praktijk weten de beide heren overtuigend aan te tonen.

(Foto's: Waterschap Brabantse Delta)

TEKST MIRJAM JOCHEMSEN

Waterschap Brabantse Delta maakt van twee stroomgebieden deel uit, namelijk van de Maas en van de Schelde. Bovendien heeft het gebied een grenslijn van ruim honderdtwintig kilometer met België. De samenwerking met België is dan ook een bijzonder aspect van beleid en uitvoering bij Brabantse Delta.

In het verleden maakte het waterschap al kennis met de Vlaamse waterautoriteiten bij vragen rondom het Merkske, een grensriviertje met op de Nederlandse oever een natuurgebied en aan Belgische zijde een landbouwgebied. Gezamenlijk werden hiervoor toen pragmatische oplossingen gevonden.

België kent geen waterschappen en de verantwoordelijkheden in het waterbeheer zijn er meer versnipperd dan hier. Het kwaliteitsbeheer ligt bij het gewest Vlaanderen, het kwantiteitsbeheer is verdeeld over provincies, gemeenten en polderbesturen. “Toch is de politieke slagkracht enorm. Als een bestuurder iets echt wil, is het ook zó geregeld”, vertelt Vos enthousiast, “maar er gebeurt wel meer top-down dan hier.” Van Stokkom constateert dat in Nederland toch veel meer op allerlei niveaus overlegd wordt, wat natuurlijk zijn goede kanten heeft, maar wel zeer vertragend kan werken. In de Vlaamse politiek is men meer afhankelijk van de persoonlijke inzet van betrokken politici.

België en de KRW

Ook in het overleg over KRW-maatregelen in het stroomgebied van de Schelde heeft Brabantse Delta rechtstreeks met de Belgische buurman te maken. Zo levert het waterschap een bijdrage aan een symposium in oktober over het Scaldit-project. Dit project van de Internationale Schelde Commissie is een internationaal proefproject waarin Europese handleidingen voor uitvoering van de Kaderrichtlijn Water zijn getest op hun praktische bruikbaarheid.

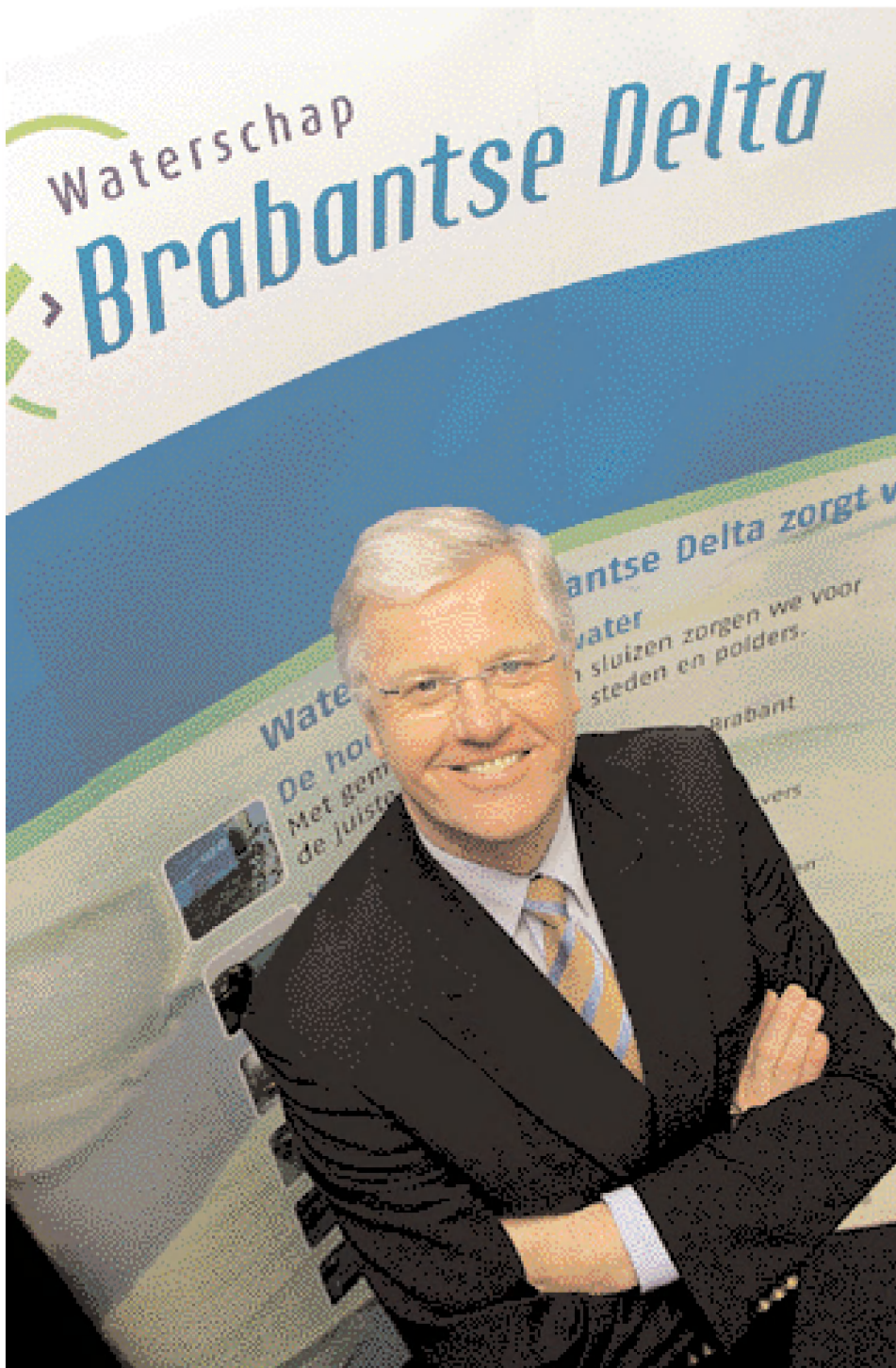
Ook langs andere wegen zoeken beide burens contact met elkaar. “We hebben hen onder andere gezocht”, vertelt Vos, “door een symposium te organiseren. Persoonlijk kennismaken is belangrijk, ook gezien de politieke cultuur in België. Over en weer zijn we elkaars agendalid, en we hebben een pilot afgesproken: voor de Kleine Aa/Molenbeek gaan we gezamenlijk de analyses doen en doelen formuleren. Hier in Nederland zijn we al gauw geneigd te denken dat we voorop lopen in van alles en nog wat, maar dat is niet zo. Op het gebied van analyses en doelstellingen formuleren heeft België een voorsprong, dus enige bescheidenheid past ons wel.”

Vos: “Tegenover België

past ons wel enige

bescheidenheid.”

Van Stokkom ziet duidelijke voordelen van de betrokkenheid van Brabantse Delta bij twee stroomgebieden: “Natuurlijk hebben we gedeeltelijk dubbel werk, terwijl het Scheldegebied een relatief klein deel van ons waterschap is. Maar de kruisbestuiving van beide circuits werkt; het levert over en weer bruikbare ideeën op. Zo maakt men in het Scheldestroomgebied gebruik van de maatregelentabel uit het Maasstroomgebied. Andersom is er in Zeeland al vanaf de start een klankbordgroep van maatschappelijke organisaties die het Regionaal Bestuurlijk Overleg Schelde adviseert. Met de ervaringen met die klankbordgroep doen wij in de Maas weer ons voordeel.”

Vos: "Voor het stroomgebied van de Maas begint het KRW-werk behoorlijk op stoom te komen."

Vos vult nog aan: "Ook voor het stroomgebied van de Maas begint het KRW-werk behoorlijk op stoom te komen. Na een trage start heeft het opzetten van een gezamenlijk centraal projectbureau voor de zeven betrokken waterschappen en de drie provincies een enorme impuls gegeven."

Nederland in het klein

"Brabantse Delta is qua gebiedsopbouw net Nederland in het klein", zegt Van Stokkom. En inderdaad, de hoge zandgronden (15-20 m + NAP) in het oosten en zuiden lopen noordwaarts af, via de veengronden op de lijn Breda, Etten-Leur, Roosendaal, naar de onder NAP gelegen

polders en de kleigronden aan de grote wateren: Bergsche Maas, Hollandsch Diep, Krammer-Volkerak en Schelde. Voeg daar het veelzijdige grondgebruik aan toe - landbouw, natuur, stedelijk en industrie (Moerdijk) - en het plaatje van Nederland-in-het-klein is geschilderd. De veengebieden werden al in de late Middeleeuwen ontgonnen. Onder andere door die ontginning en door de turfvaarten, gegraven voor het vervoer van de turf naar Vlaanderen, heeft West-Brabant nu te maken met veel verdrogingsproblemen. Reden waarom in het werkgebied van Brabantse Delta twintig grote projecten lopen op het gebied van beek- en kreekherstel, waterberging en verdrogingsbestrijding.

Reconstructie, Revitalisering en Ruimte voor de rivier

Voor een groot deel van Noord-Brabant is de Reconstructiewet concentratiegebieden veehouderijen van belang. Deze wet uit 2002 is bedoeld voor de aanpak van milieuproblemen via de reconstructie van de agrarische structuur op vooral de zandgronden. Daarbij ontstaat ook extra ruimte voor wonen, recreatie en water. Parallel aan deze operatie heeft de provincie Noord-Brabant het proces 'Revitalisering landelijk gebied' gestart. Reconstructie en revitalisering hebben dezelfde doelstellingen, maar het laatste richt zich op de kleigronden en heeft geen wettelijke status. De waterschappen, ook Brabantse Delta, leveren met hun maatregelen een gecombineerde bijdrage aan de realisering van KRW, NBW en revitalisering/reconstructie.

Daarnaast speelt voor Brabantse Delta het programma Ruimte voor de Rivier een rol. Bij het koploperproject waterberging in de Overdiepse Polder is het waterschap actief betrokken, en de verwachting is dat het waterschap ook zal meewerken aan twee grootschalige maatregelen: dijkversterking in het gebied van de Donge bij Geertruidenberg, en de planstudie betreffende waterberging in het Volkerak-Zoommeer. Dit laatste project heeft niet alleen ingrijpende gevolgen voor het direct betrokken gebied, maar beïnvloedt ook de waterafvoer uit de rest van het beheersgebied van Brabantse Delta door het verdwijnen van het vrije verval.

Afvalwaterpersleiding

Op zuiveringsgebied herbergt Brabantse Delta een bijzonder fenomeen: een regionaal persleidingensysteem voor industrieel en huishoudelijk afvalwater. Door zijn omvang en de aard van het afvalwater is dit systeem uniek in Nederland. Het systeem begint op het industriegebied Moerdijk, en vervoert het afvalwater van de gehele westhoek van West-Brabant naar de waterzuivering in Rilland-Bath, net onder Bergen op Zoom. De leiding is zestig kilometer lang en heeft een diameter van anderhalve meter. Drie grote pompstations, in Moerdijk, Roosendaal en Bergen op Zoom, persen het afvalwater naar de rioolwaterzuivering, die zo jaarlijks rond de 40 miljoen kuub afvalwater te verwerken heeft, afkomstig van ongeveer 500.000 vervuilingseenheden. Na de zuivering wordt het water geloosd in de Westerschelde. Aanleiding voor het aanleggen van de pijp was onder andere de enorme stankoverlast van de leerlooierijen in De Langstraat en het Dongegebied. De leerlooierijen loosden hun afvalwater ongezuiverd op vloedvelden en het oppervlaktewater. Om de stankoverlast terug te dringen werd het plan voor de persleiding ontwikkeld, die moest uitmonden in de Westerschelde. Dit plan was nog in voorbereiding toen in 1969

Passie en vertrouwen is verbinden?

Als professional weet je hoe belangrijk het is om de gebaande paden te verlaten. Om te zoeken naar een verrassend perspectief. Ben je toe aan een nieuwe kijk op je loopbaan? Wil je samenwerken met mensen die – net als jij – verder denken waar anderen ophouden? Wij ondersteunen de gebruikers van het landelijk gebied in hun zoektocht naar een nieuw evenwicht tussen water, natuur en mens. Vanuit de wil van de partijen om tot concrete uitvoering te komen, werken we voor en samen met overheden, bewoners, beheerders en ondernemers. Dit doen we op het niveau van beleidsontwikkeling en -implementatie, visie- en planvorming en van programmering naar praktijk. Zo werken we aan een landelijk gebied dat veerkrachtig is en uiting geeft aan de identiteit van de streek, waar huidige en toekomstige generaties hun boterham verdienen, prettig leven en trots op zijn. Ons team bestaat uit ongeveer 40 adviseurs en wij houden ons bezig met:

- **Levend Water**
- **Kust en Rivieren**
- **Cruciale Natuur**
- **Veerkrachtig Landelijk Gebied**

Voor de verdere uitbouw van ons team zoeken we:

Projectleiders met een groen/blauw CV

Wat vragen we van je? Passie voor het landelijk gebied en je vak. Vanzelfsprekend inhoudelijke wortels op het gebied van waterbeheer, ecologie, landschapsarchitectuur, fysische geografie of planologie. Je hebt uitstekende vaardigheden om mensen en inhoud te verbinden, maar ook om zelfstandig projecten uit te voeren en te leiden. Naast lef en ambitie heb je minimaal vijf jaar relevante werkervaring. Wat kunnen we je bieden? Spannende en uitdagende projecten, inspirerende collega's en ruimte om je grenzen te verleggen. Wil jij ook jouw passie, kennis en vaardigheden inzetten? Laat ons dan zien dat jij een aanwinst bent voor ons team en onze klanten.

Informatie over de vacature kun je inwinnen bij Jan Bouman, telefoon (06) 50 21 34 11, of Dorine Kolkman, telefoon (033) 468 27 14. Of kijk op www.dhv.nl/vacatures. Je CV en motivatiebrief kun je mailen naar recruiter@dhv.nl.

Brabantse Delta in cijfers

Algemeen

Oppervlakte	170.767 ha
Aantal gemeenten	21
Aantal inwoners	751.000

Droge voeten

Gemalen	211
Stuwen	1490
Primaire waterkeringen	134 km
Secundaire waterkeringen	107 km
Kades	186 km
Waterlopen in beheer	11300 km

Schoon water

Aantal afvalwaterzuiveringsinstallaties	18
Aantal inwoners	1,2 miljoen

de Wet Verontreiniging Oppervlaktewater van kracht werd - naar de mening van Van Stokkom "de beste en meest succesvolle milieuwet van Nederland" - en alle lozing van ongezuiverd afvalwater op oppervlaktewater verboden werd. Het plan werd aangepast: de persleiding moest beginnen in Moerdijk, en ook huishoudelijk afvalwater moest ermee afgevoerd worden. Zo geschiedde, en 'End of pipe' kwam de waterzuivering in Bath.

Natuurlijk zijn met de persleiding niet alle kwaliteitsproblemen opgelost. Brabantse Delta staat nog voor de nodige dilemma's. De uitbundige blauwalgengroei in Krammer en Volkerak bijvoorbeeld, die de landbouw parten speelt omdat de sector afhankelijk is van waterinname uit deze grote buitenwateren. Ook plannen om in delen van de Delta de getijdenwerking terug te brengen bedreigen de mogelijkheden voor

waterinname. Inname uit het Wilhelminakanaal is nauwelijks een alternatief, omdat daarmee een groot risico op introductie van de bruinrotbacterie bestaat.

Meer voor minder

De fusie waaruit Brabantse Delta twee jaar geleden ontstond pakte gunstig uit: in de nieuwe organisatie kan men met minder mensen toe, en konden de waterschapslasten omlaag, terwijl tegelijkertijd een aantal nieuwe projecten in uitvoering werd genomen. Een tweede reorganisatie direct na de fusie wilde men voorkomen. Voor het ontwikkelen en uitvoeren van projecten worden medewerkers daarom niet bij elkaar in een aparte sector geplaatst, maar bewust ingezet vanuit hun eigen positie, waar zij een deel van hun tijd vrijmaken voor de projecten. Op die manier wordt niet getornd aan de bestaande organisatie-

structuur en kan het reguliere werk doorgaan, en is tegelijk een doorgaande deskundige inbreng uit verschillende disciplines en afdelingen voor de diverse projecten verzekerd. Voor 2006 konden zo de waterschapslasten voor een gemiddeld gezin in West-Brabant met vier procent dalen. Voor de komende periode gaat het bestuur voorlopig uit van een jaarlijkse verhoging van vier procent (inclusief inflatie). De extra gelden worden aangewend voor projecten die in elk geval nodig zijn voor het behalen van de KRW- en NBW-doelen. De jaarlijkse lastenstijging kan hoger uitpakken wanneer in 2008 de benodigde maatregelen nauwkeuriger bekend zijn. De grootste stijging wordt verwacht voor het aanpassen van de afvalwaterzuiveringen.

"Door hier samen met onze partners slim te organiseren en te investeren kan met hetzelfde geld meer gedaan worden", benadrukt Vos, "daar blijven we aan werken."

Open deuren

Brabantse Delta legt regelmatig zijn oor te luisteren bij alle bij het waterbeheer betrokken partijen zoals gemeenten, maatschappelijke organisaties, andere waterschappen en de provincie Noord-Brabant.

Zo is er voor elk van de drie regio's van het werkgebied van Brabantse Delta een (bestuurlijke) regiocommissie. Onder voorzitterschap van een lid van het dagelijks bestuur wordt hierin viermaal per jaar overlegd over regiосpecifieke onderwerpen. In iedere regiocommissie hebben vertegenwoordigers van elk van de vier categorieën ingelanden zitting, plus acht vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties, waaronder de Kamers van Koophandel, landbouworganisaties, recreatie- en natuurbeschermingsorganisaties. Vos is tevreden over deze commissies: "Ze functioneren pas anderhalf jaar, maar er komen gedegen adviezen uit voort: een bewijs van veel betrokkenheid bij en deskundigheid in het regionale waterbeheer, waarmee we graag ons voordeel doen." Ook met elk van de 21 gemeenten wordt overlegd, zowel individueel als in kleine clusters overeenkomend met de verzorgingsgebieden van de 18 rwzi's. Onderwerp van deze samenwerking is vooral het door de gemeenten vast te stellen waterplan, waar maatregelen ten aanzien van de riolering en waterberging deel van uitmaken. Vos: "De aanpak van diffuse bronnen is een belangrijk punt van aandacht, zowel in stedelijke omgeving als in het buitengebied. Wat betreft de zuivering van huishoudelijk afvalwater is er al veel gebeurd, maar nu zijn de aanpak van riooloverstorten en de afkoppeling van regenwater aan de beurt". Want, zoals Van Stokkom het uitdrukt: "We hebben graag 'dik water' in onze zuiveringsinstallaties."